

Sygn. akt I 1 C 300/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Przemysław Majkowski

Protokolant : stażysta Karolina Jackowska

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2014 r. w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. U.

przeciwko Skarbowi Państwa Zakładowi Karnemu w S.

o zadośćuczynienie

1. oddała powództwo
2. nie obciąża powoda kosztami postępowania

Sygn. akt I C 300/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 19 grudnia 2013 roku (data wpływu do Sądu) powód M. U. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w S. kwoty 200 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia. W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, iż w czasie odbywania kary pozbawienia wolności u pozwanego w okresie od 17 lipca 2013 roku do 07 sierpnia 2013 roku nie miał zapewnionych odpowiednich warunków izolacji, co wpłynęło na naruszenie jego godności. W szczególności podniósł, iż osadzony był w celi, w której powierzchnia na jednego skazanego wynosiła mniej niż 3 m² oraz brakowało odpowiedniego sprzętu kwaterunkowego, który umożliwiłby między innymi właściwe warunki higieny, dostateczny dopływ świeżego powietrza i odpowiednią wentylację. Wskazał przy tym, że w celi nie było ciepłej wody i był wyłączany prąd, (pozew- k.3-6)

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – Zakład Karny w S.- reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wnosił o oddalenie powództwa podnosząc, że powód miał zapewnione ustawowe warunki odbywania kary pozbawienia wolności w tym nie przebywał w celach przeludnionych (powierzchnia poniżej 3 m² na osobę). Miał przy tym przydzielony standardowy sprzęt kwaterunkowy, zapewniający mu osobne miejsce do spania i jedzenia, osobne miejsce do przechowywania żywności, i rzeczy osobistych oraz miał możliwość dbania o czystość, i higienę osobistą. Cele mieszkalne wyposażone były w podstawowe instalacje techniczne, a ich stan podlegał kontroli i ewentualnym naprawom i remontom, (odpowiedź na pozew- k. 19-36).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W okresie od 17 lipca 2013 roku do 07 sierpnia 2013 roku powód M. U. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w S. i był zakwaterowany w celi nr (...) pawilonu B, a następnie w celi nr (...) pawilonu B oraz w celi nr (...) pawilonu C, (niesporne).

W czasie gdy powód był osadzony w Zakładzie Karnym w S. wszystkie cele były wyposażone w standardowy sprzęt kwaterunkowy zapewniający każdemu osadzonemu osobne miejsce do spania i jedzenia oraz przechowywania żywności i rzeczy osobistych. W tamtym okresie w żadnej z cel nie było bieżącej ciepłej wody. Był natomiast kąciek sanitarny wydzielony płytami paździerzowymi, na profilach stalowych, z drzwiami. Każda cela miała wentylację grawitacyjną, podlegającą okresowej kontroli. W każdej znajdował się stół i odpowiednia ilość taboretów. Co miesiąc były wydawane środki do higieny osobistej oraz do mycia naczyń i toalety. Sprzęt był systematycznie poddawany przeglądom oraz na bieżąco konserwowany lub w razie potrzeby naprawiany. Skazani zawsze mogli zgłosić przełożonym przypadki wymagające w tym zakresie natychmiastowej interwencji. Skazani mieli możliwość kąpieli w łaźni raz w tygodniu. Każda z cel posiadała dostęp do światła dziennego i oświetlenie elektryczne. Cele były wyposażone w koce, materace, grzejniki. W Zakładzie Karnym w S. przeprowadzane są sukcesywnie remonty poszczególnych oddziałów mieszkalnych, w miarę potrzeb i zgodnie z harmonogramem prac remontowych,

(dowód: zeznania świadka T. R. – k.66-66v)

Powód miał możliwość korzystania z zajęć oświatowo-kulturalnych organizowanych codziennie w świetlicy oddziałowej i świetlicy centralnej oraz z zajęć sportowo-rekreacyjnych, przy korzystnych warunkach atmosferycznych, organizowanych na wewnętrznych placach sportowych. Powód mógł korzystać z księgozbioru biblioteki zakładowej, w tym ze zbiorów przepisów prawnych, telewizji kablowej i posiadanego w celi sprzętu audio-wideo; radiowęzeł zakładowy był w trakcie remontu z powodu zdewastowania przez osadzonych.

(dowód: zeznania świadka T. R. – k. 66-66v).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody w tym w szczególności na podstawie zeznań T. R. – zastępcy kierownika działu kwatermistrzowskiego ZK w S..

Sąd oddalił wnioski dowodowe powoda o przesłuchanie w charakterze świadków osób osadzonych wraz z nim w wymienionych w pozwie celach ponieważ to na powodzie, jako dochodzącym ochrony prawnej spoczywał ciężar ustalenia danych osobowych świadków, czego powód nie uczynił. W tym miejscu wskazać należy, że na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego rzeczą Sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też Sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Stanowisko takie zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996 roku (I CKU 45/96, opubl. OSNC z 1997, z. 6-7, poz. 76). Mając zatem na względzie rządzącą procesem cywilnym zasadę kontrydiktoryjności postępowania i nie znajdując podstaw do przeprowadzenia dowodów z urzędu (art. 232 k.p.c.), Sąd rozpoznał niniejszą sprawę, biorąc pod uwagę stan faktyczny ustalony na podstawie dowodów przedstawionych przez stronę pozwaną.

Sąd oddalił także wniosek dowodowy strony pozwanej o przesłuchanie w charakterze świadka J. N. – kierownika działu penitencjarnego ZK w S., albowiem okoliczności sprawy zostały już dostatecznie wyjaśnione na podstawie przedstawionych przez stronę pozwaną dokumentów oraz zeznań świadka T. R..

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu w całości.

Zgodnie z treścią art. 417 k.c. za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa.

Z mocy art. 417² k.c. Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność, jeżeli przez zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej została wyrządzona szkoda na osobie. W takiej sytuacji poszkodowany może żądać całkowitego lub częściowego jej naprawienia oraz zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, gdy okoliczności, a zwłaszcza niezdolność poszkodowanego do pracy lub jego ciężkie położenie materialne wskazują, że wymagają tego względy słuszności. Niezbędną przesłanką dla zaistnienia odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanych na podstawie tegoż przepisu jest wystąpienie szkody na osobie oraz wykazanie związku przyczynowo-adekwatnego między zaistniałą szkodą o działaniami podejmowanymi przez Skarb Państwa. Brak zaistnienia którejkolwiek z tych przesłanek wyłącza możliwość ustalenia odpowiedzialności pozwanego.

W pierwszym rzędzie wskazać należy, że to na powodzie, jako dochodzącym ochrony prawnej spoczywał ciężar dowodu, że jego dobra osobiste zostały naruszone przez działania pozwanego Skarbu Państwa, czego powód w ocenie Sądu nie uczynił. Powód w pozwie zawarł tylko ogólnikowe twierdzenia dotyczące nieodpowiednich warunków bytowych, które jego zdaniem prowadziły do naruszenia dóbr osobistych. Twierdzenia te nie znalazły jednak potwierdzenia w zebranych dowodach. Powód nie wskazał ponadto na żadne konkretne przejawy niehumanitarnego, niegodziwego traktowania jego samego, a także nie wykazał bezprawności działania funkcjonariuszy strony pozwanej oraz szkody polegającej na negatywnych konsekwencjach dla jego zdrowia. Nie wykazał zatem okoliczności, które miałyby doprowadzić do naruszenia dóbr osobistych powoda i ostatecznie stanowiłyby podstawę zasądzenia świadczenia pieniężnego.

Jeżeli chodzi o kwestię przeludnienia to twierdzenia powoda w tym zakresie nie zostały przez niego udowodnione. Powód nie przedłożył bowiem decyzji wydanych na podstawie art. 110§2a-2c k.k.w. oraz innych dokumentów potwierdzających fakt przeludnienia. Ponadto w tym okresie, co jest faktem znanym Sądowi z urzędu, zjawisko przeludnienia w pozwanej jednostce nie występowało. Ocenę zaś warunków bytowych i sanitarnych Sąd dokonał w kontekście obowiązujących norm prawnych, które regulują funkcjonowanie zakładów karnych, a które to normy zdaniem Sądu nie zostały tutaj przekroczone. Ogólne warunki bytowe w pozwanej jednostce były zgodne z takimi, jakie określone były w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z 12.04.2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, stanowiącymi m.in., że celi mieszkalna winna być wyposażona w łóżko dla każdego skazanego, odpowiednią ilość stołów, szafek i taboretów oraz środków do utrzymywania czystości. Pozwana nie dopuściła się w tym zakresie naruszenia takich podstawowych standardów jak zapewnienie każdemu osadzonemu oddzielnego miejsca do spania albo oddzielenia węzła sanitarnego od ogólnej przestrzeni celi, dostarczenia środków czystości. Wszystkie cele wyposażone były w sprawne okna. Także i warunki sanitarne, w jakich przebywał powód były zgodne z obowiązującymi normami. Wskazać należy, że przepisy prawa budowlanego dotyczące wymogów w zakresie toalet (drzwi, ustępów, wysokości pomieszczeń) nie stosuje się do budowli zakładów karnych i aresztów śledczych. Stanowi o tym § 89 ust. 1 w zw. z § 75 i 79 ust. 1 i § 82 i § 83 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 12.04.2002r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Również przepis par. 28 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności nie wyznacza konkretnych norm w zakresie kąpoków sanitarnych. W przepisach tych określone zostały jedynie normy wyposażenia w sprzęt kwaterunkowy. A pośrednio z przepisów tych wynika także, że istnieje możliwość braku węzła sanitarnego w celi czy też istnienie cel nieskanalizowanych. Ponadto, stosownie do przepisów k.k.w. oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26.08.2003 r. w sprawie sposobu, zakresu i trybu sprawowania nadzoru penitencjarnego, ocenę legalności i prawidłowości warunków bytowych osadzenia, stanu sanitarnego, wyposażenia pomieszczeń oraz kwestii dostępu do opieki medycznej - sprawował sędzia penitencjarny, który nie stwierdził uchybień prawa w funkcjonowaniu pozwanej jednostki penitencjarnej. Również i sam powód w czasie osadzenia nie składał skarg na warunki osadzenia lub opiekę medyczną. W związku z tym, wobec braku stwierdzenia bezprawności działań pozwanego jakiegokolwiek roszczenia powoda w tym zakresie są bezpodstawne.

Dokonując oceny warunków bytowych i sanitarnych pomieszczeń, w jakich przebywał powód Sąd miał jednocześnie na uwadze ogólne możliwości państwa w tym zakresie. Wskazać też w tym miejscu należy na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 roku (IV CSK 473/11), zgodnie z treścią którego nie narusza godności skazanego przebywanie przez okres 3 miesięcy w celi zagrzybionej, wymagającej remontu i nie odpowiadającej standardom estetycznym i użytkowym, wynikające z ogólnej trudnej sytuacji materialnej zakładu karnego, obejmującej wiele osób odbywających karę pozbawienia wolności. Wyposażenie celi, nie miało takiego standardu, jaki by zadowalał powoda, ale należy pamiętać, że zakłady karne i areszty śledcze są obiektami w których standard ten generalnie nie jest wysoki i w związku z tym może być uznany za nieodpowiedni tylko w wyjątkowych sytuacjach. W ocenie Sądu pozwana jednostka zapewniła powodowi warunki, jakie na obecnym etapie możliwości finansowych Państwa można było optymalnie zaoferować. Podejmowała stałe czynności w celu poprawy warunków sanitarnych. Pamiętać przy tym należy, że pozwana jednostka penitencjarna, w której przybywał powód została wybudowana w czasach, w których obowiązywały całkowicie inne standardy socjalno - sanitarne dla więźniów. Dostosowanie tych budynków do standardu sanitarnego, w którym w każdej celi będzie oddzielny, w pełni wentylowany węzeł sanitarny i sprawna wentylacja musi być rozłożone w czasie. Dlatego w działaniach tej jednostki trudno więc w ogóle mówić o złej woli, a co dopiero jakimś stopniowaniu nasilenia tego zjawiska. Niedofinansowanie więziennictwa, tak jak wielu innych aspektów publicznej działalności Państwa, w tym przede wszystkim działań podejmowanych na rzecz osób nie naruszających porządku prawnego (szkolenie, opieka społeczna) jest efektem wieloletnich zaszłości determinowanych poprzednimi warunkami ustrojowymi i odczuwalnymi jeszcze skutkami transformacji systemu społeczno - ekonomicznego. Zasadzenie w takich realiach zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda, które nie wynikało z celowego i nacechowanego złą wola działania jakiegokolwiek podmiotu odpowiedzialnego za warunki odbywania kary, leżałoby w sprzeczności z powszechnym poczuciem sprawiedliwości, od czego nie można abstrahować przy orzekaniu o zadośćuczynieniu. Istotne jest również to, że powód nie wykazał, ażeby warunki odbywania kary odnoszące się do niego różniły się na jego niekorzyść od warunków, w jakich karę odbywali inni skazani, nie można więc uznać, że działania pozwanej stanowiły indywidualnie wymierzoną w niego represję. Osoba osadzona musi się liczyć z ograniczeniami i dolegliwościami, zaś odczuwanie negatywnych emocji jest związane z samą istotą odbywania kary izolacyjnej, wynikającym z tego ograniczeniem w sferze prywatności, brakiem swobody dokonywania wyborów, koniecznością przebywania w towarzystwie innych, przypadkowych osób, świadomością izolacji i perspektywą dalszego jej trwania. Według orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (orzeczenie z dnia 29.04.2003 r., nr (...) P. przeciw Ukrainie, McGlinchey i inni przeciw Zjednoczonemu Królestwu) cierpienie i upokorzenie związane z odbywaniem kary więzienia tylko wówczas stanowią naruszenie art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolnościach gdy przekraczają nieunikniony element cierpienia wpisanego w pozbawienie wolności (por. też uzasadnienie wyroku SN z dnia 2.10.2007 r., II CSK 269/07).

W świetle powyższego, w ocenie Sądu, uznać należało, że powód nie wykazał aby doszło do naruszenia jego dóbr osobistych będących następstwem bezprawnego działania pozwanej jednostki. Mając zatem na uwadze powyższe okoliczności powództwo należało oddalić.

O kosztach postępowania Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 102 k.p.c. i nie obciążył powoda kosztami postępowania uznając, że po jego stronie zachodzą „szczególnie uzasadnione” przesłanki, usprawiedliwiające zastosowanie art. 102 k.p.c. Był on bowiem od wielu lat osadzony w zakładzie karnym, a ze złożonego oświadczenia wynika, iż nie posiada żadnego majątku ani żadnych dochodów.